СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 213. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 14. вересня, 1927. VOL. XXXV. No. 213. Jersey City, N. J., Wednesday, September 14. 1927. THREE CENTS.

НАЙШЛИ РОЗБИТИЙ ЛІТАК „ОЛД ҐЛОРІ" БЕЗ ЛЕТУНІВ

СТО МИЛЬ ВІД МІСЦЯ, З ЯКОГО ВИСЛАНО КЛИЧ О ДОПОМОГУ.

НЮ ЙОРК, 12. вересня. — Корабель Кайл найшов розбиті останки одноплощикового літака Олд Ґлорі, що вилетів був минувшого втірка з Олд Орчард, в стейті Мейн у дорогу до Риму, а в день пізнійше кликав з океану о сейчасову допомогу. Літак найдено сто миль від того місця, яке було подане в радіограмі, що кликала о допомогу. Летунів не найдено.

Корабель Олд Орчард, що найшов літак, висланий був газетою Мирор, котра уряджувала цілий лет.

КУЛИДЖ ПРОТИ СПЕЦІЯЛЬНОЇ СЕСІЇ КОНҐРЕСУ.

РАДИВСЯ ВПЕРЕД З ПРОВІДНИКАМИ КОНҐРЕСУ.

ВАШИНҐТОН, 12. вересня. — Президент Кулидж відбув нині конференцію зі сенатовим провідником Кертисом та конґресменом, Тилсоном, провідником републиканців у палаті послів, та постановив після неї не скликувати спеціяльної сесії конґресу перед звичайним часом скликання в грудни.

Оба провідники представили президентови, що потреби для скликання надзвичайкої сесії нема. Колиб скликати конґрес для вирішення таких справ, як допомога жертвам повени ріки Місісіпі, то конґрес ставби зараз сваритися за зниження податків, а се малоби шкідливий вплив на бизнес.

СУПЕРЕЧКА МІЖ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ А ПАНАМОЮ.

АМЕР. СЕКРЕТАР СТЕЙТУ ПРОТИ ПОРУШУВАННЯ СПРАВИ НА ЛІЗІ НАРОДІВ.

ВАШИНҐТОН, 12. серпня. — Американський секретар стейту Келоґ видав публичну заяву в справі недавної заяви панамського міністра Моралеса на засіданню Ліґи Народів, в якій Моралес просив Лігу обороняти суверенність Панами як самостійної країни перед посяганнями Злучених Держав.

Келоґ висказує здивовання, що Панама взагалі витягає справу, яка загарантована межинародною угодою між Панамою а Злученими Державами, та ще до того перед Ліґою Народів, яка не може розсуджувати спору зі Злученими Державами, які до Ліґи не належуть.

МІЛІОН ДОЛЯРІВ ЗА ОДНУ БІЙКУ.

БОКСЕРСЬКИЙ ПІДПРИЄМЕЦЬ ҐАРАНТУЄ СЮ СУМУ ДЛЯ ТАНІ.

ШИКАҐО, 12. вересня. — Боксерський промотор Текс Рикард, котрий устроює дня 22. вересня велику боксерську бійку в Шикаго, загарантував тяжкому чемпіонови Джінови Тані прихід у сумі 1 міліона долярів з тої бійки. Демпсі, противник Тані, дістане від Рикарда що найменче 450,000 долярів.

Зарібок чемпіона буде найвисшою заплатою, яку колинебудь заплачено за виступ боксерови.

ВИНАХІД ЧУТКОГО ІНСТРУМЕНТУ.

ПРИЛАД ВІДЧУВАЄ ОДНУ БІЛІОНОВУ ЦАЛЯ.

НЮ ЙОРК, 12. вересня. — Лябораторії (дослідні робітні) телефонової компанії системи Бела виставили на публичний вид інструмент, придуманий інжинером підприємства Чіофі, котрим можна змірити навіть одну біліонову частину цаля. Сей прилад відчуває теж піднесення теплоти тіла на одну міліонову часть степеня.

Прилад сей буде мати велике значіння для розслідування магнетизму.

ВИПРАВА ВИКАЗУЄ ГРУБУ ПОМИЛКУ НА МАПАХ.

ОСТРОВ НАЗНАЧЕНО НА МАПІ НА 5,000 КВАДР. МИЛЬ БІЛЬШЕ, ЯК ВІН МАЄ НА ДІЛІ.

НЮ ЙОРК, 12. вересня. — Виправа Потнема в підбіґунові краї відкрила на картах північних країв великі похибки. Остров Бафина, приміром, має, як кажуть ґеографи, що беруть участь у виправі, на карті о 5,000 квадратових миль поверхні більше, як він має у дійсности.

Виправа переконалася про сю похибку наочно, віхавши кораблем Морісі, якого вживає виправа, на яких 50 миль у глибину на простір, казначений на карті як суша.

МІЛІОН ДІТИЙ ДО ШКОЛИ В ОДНІМ МІСТІ.

13 НОВИХ БУДИНКІВ ОТВОРЕНО В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 12. вересня. — Нині отворено в міських публичних школах новий шкільний рік. На науку в сьому році записалося в школах міста коло міліона сто тисяч дітий.

В минувшому шкільному році було дітий коло сто тисяч менче. Сього року отворено теж 13 нових шкільних будинків.

„ПЛИВУЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ" РОЗВЯЗАНИЙ.

НЮ ЙОРК, 12. вересня. — Хоча до „пливучого університету", що мав вести науку на пливучому довкола світа кораблі Авранії, зголосилося 214 хлопців і дівчат, університет розвязано, бо се число показалося за малим для покриття коштів університету.

САМОГУБСТВО ВИЗНАЧНОГО КОМУНІСТА.

МОСКВА. Повідомляють з Теодозії, на Кримі, що там поповнив самогубство визначний комуніст Ізраелітенко. Був він через довший час членом Кримської Головної Політичної Управи (давньої чека), а у 1918 році, по заняттю Криму большевиками, переводив масові розстріли офіцирів і буржуазії, які схоронилися були на Кримі. У послідньому часі лічився він на нервовий розстрій у психіятричній клініці, на Кримі.

ПИСЬМЕННИК БАРБІС НАЙШОВ НОВУ БАТЬКІВЩИНУ.

МОСКВА, 11. вересня. — Звісний француський письменник Барбіс прибув недавно до Москви. Будучи присутним на одних зборах організаторів, закликав він: „Совітська Росія є моєю вітчиною, моєю дійсною клясовою батьківщиною".

Він наміряє полишитися довше у Совітськім Союзі, щоби бути присутним на святі жовтневої революції.

ПЕРЕПАЛО 60,000 КАНДИДАТІВ ПРИ ВСТУПНИХ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ ІСПИТАХ.

У совітськім Союзі обовязують вступні іспити для тих, що хочуть учитися на університеті. При тогорічних іспитах більшість кандидатів перепала, з причини недостаточного приготовлення абсольвентів середніх шкіл. У Ленінграді на 26000 кандидатів при вступнім університетськім іспиті здало його з вдоволяючим вислідом лише 5,000. У цілім Совітськім Союзі перепало загалом при тогорічних вступних іспитах 60,000 кандидатів.

УБИВ ДОЧКУ, БО ОБСТРИГЛА СОБІ ВОЛОССЯ.

ЛЬВІВ. — 18-літна Берта Готліб, молода Жидівка з Томашева, рішила обстригти собі волосся, як се тепер у моді між дівчатами. Спротивився однак тому її батько. Коли мимо його спротиву вона таки обстригла собі волосся, її батько так розгнівався, що убив її.

СІЧОВИЙ БАЗАР У НЮ ЙОРКУ ЗМІНЯЄ ЛЬОКАЛЬ.

Звісне українське підприємство „Січовий Базар" переноситься від 1. слідуючого місяця на нове, більше місце: на Евню Ей.

Крім великого подвійного стору є там ще з боку велика саля, котру спеціяльно взято на школу музики як рівнож на школу національних танків.

МИШИ ЗІЛИ ВБИТУ ДИТИНУ.

В Малій Осаді (на Закарпатській Руси) найшли діти діточий череп і кости. З криком прибігли до дому а їх родичі повідомили поліцію про те. Поліція вислідила, що ця дитина була народилася Марії Нодь; вона закопала живцем дитину біля тину, де гніздилися миши. Миши обгризли дитинку аж до костей.

ПОЖАРИ СПРИЧИНИЛИ $26,900,000 ШКОДИ.

ВАШИНҐТОН, 11. вересня. — Пожари лісів у Злучених Державах спричинили у минулім році 26,900,000 долярів шкоди й знищили простір, що обіймає 24,300,000 акрів. Найбільше случаїв пожарів було у стейті Місісіпі. 72 відсотків усіх пожарів спричинила неосторожність людей, причім курення стоїть на першім місци, бо творить 16 відсотків усіх случаїв пожару.

ФАБРИКИ ГАРМАТ У СОВІТСЬКІЙ РОСІЇ.

З Москви повідомляють, що комісія праці й оборони держави ухвалила на протязі другого господарського року збудувати в центральній Росії 16 нових фабрик гармат і амуніції. До опрацьовання плянів завізвано російських і закордонних знавців. Фонди на будову фабрик ухвалені.

ГРОМАДСЬКІ ВИБОРИ НА ПОЛІССЮ.

Вибори до громадських рад на Поліссю, що тепер творить осібне воєвідство, відбулися між 1 і 27 червня. На 113 громад, що входять у поліське воєвідство, вибори відбулися у 71 громадах. З того у 63 таких громадах, де розвязано громадські ради через те, що не виповняли належито своїх обовязків, і восьмох громадах таких, де проминула означена статутом каденція громадських рад.

Щодо народности радних, вибраних при тих виборах, то на загальне число 874 радних вибрано : 527 Українців, 143 Білорусинів, 114 Поляків, 30 Жидів і 60 радних инших народностей, що замешкують Полісся. Серед вибраних радних переважну більшість, бо 95 процент становлять хлібороби, а лише 5 процент купці, ремісники й люде инших звань.

Щодо партійних переконань, то величезна більшість, бо 567 радних, уважає себе безпартійними, а лише 307 радних причисляється до тої, або иншої партії.

Щодо освіти то 36 радних посідає середню освіту, 11 висшу освіту, а решта покінчила лише публичну школу.

ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА В ТУРЕЧЧИНІ.

На основі найновіших постанов про військову службу в турецькім війську може той бути звільнений з війська, хто заплатить таксу 600 турецьких фунтів. Цю таксу мусить заплатити у двох ратах. Усі, що заплатять таку таксу, служитимуть лише шість місяців у війську. До військової служби в Туреччині обовязані всі мущини від 20—45 року життя. В піхоті і саперських відділах служиться 10 місяців, в артилерії, кінноті і технічних відділах два роки, при жандармерії 2½ року, у маринарці три роки. Абсольвенти середних або високих шкіл від 2—6 місяців, відповідно до знання.

ЖІНОЧА ГРОМАДСЬКА РАДА.

ЛЬВІВ. — Часописи доносять, що у громаді Гвіздець, чортківського повіту, жінки виступили з власною виборчою лістою при громадських виборах і здобули усі мандати до місцевої громадської ради.

КІНЕЦЬ ПОРУЧНИКА ЗАХАРЧЕНКА.

Німецька преса оповідає довгу історію, скриту поза одним звичайним іменем, із низки свіжо розстріляних контрреволюціонерів радянським урядом. Це прізвище поручника Захарченка. Воно скривало молоду жінку із шляхотської рідні, Єлисавету Івановну Шульц, доньку балтійського генерала. 13 літ боролась вона, чи то як жовнір підчас війни, чи як ворог радянської влади — „підземельними" революційними методами. Пішла на війну добровольцем як 20-літня дівчина. Ніхто із жовнірів і старшин не підозрівав у ній жінки, заки не попала в шпиталь ранена. Служила в гусарськім полку і дістала найвищі відзнаки за хоробрість. Виздоровівши, знову щезла; переходила з одної контрреволюційної армії до другої, заки не опинилась на Сибірі. Звідти опинилась по ріжних пригодах у Парижі, де віднайшла рідню та знайомих і мала вигляди вийти замуж за американського міліонера. Але середовище великих міст і безділля богатих нудило її. Знову щезла на довго. Аж тепер її рідня дізналась про її смерть із офіціяльного комунікату про розстріл Захарченка.

В ПРИКАРПАТСЬКІЙ РУСИ ХОТІЛИ СПАЛИТИ „ЧАРІВНИЦЮ".

В громаді **Ставна** (недалеко Ужгороду) всі мешканці говорили, що стара 70-літня жебрачка Бончура, то чарівниця. Найдивовижніші річи розповідали в селі про її чари. Були люде, що впевняли, будьто вони бачили, як Бончура проходжалась у ночі із справдішнім сатаною. Вкінці озлоблення на стару жебрачку було таке велике, що вісім парубчаків із палицями вдерлося до самітної хатини жебрачки, напали на неї, звязали і виволікли до ліса. Тут бідну жінку привязали до дерева, під нею уложили стіс дров і зараз підпалили. Тепер хлопчиська повтікали. Люде, що припадково були на ловах, почули крик жінки й уратували її від нехибної смерти. Проти парубчаків ведеться слідство.

ВИСЛІД ЖНИВ У ГАЛИЧИНІ.

Тернопільський воєвода видав слідуючий звіт про вислід жнив у Галичині:

Жнива в Галичині випали сього року добре. Відноситься се до пшениці, жита, бураків і бараболі. Живлові катастрофи, які навістили Галичину, знищили 48 тисяч гектарів землі. При порівнанню теперішних зборів з минулорічними, теперішні виказують значну перевагу.

БУРЯ ЗАДЕРЖАЛА „ПРАЙД ОФ ДІТРОЙТ" В ОМУРІ

ОБА ЛЕТУНИ НАМІРЯЮТЬ ПЕРЕЛЕТІТИ ТИХИЙ ОКЕАН.

ОМУРА, Японія, 13. вересня. — Летуни Шлі й Брак мусіли задержатись в Омурі, по причині бурі, що розшалілася в околицях між Омурою а Токіо.

Оба летуни рішили перелетіти з Токіо до острова Мидвей, що є віддалений о 240 миль від Токіо, а звідси полетять до Гонолюлю, а з Гонолюлю до Сен Френциско. Оба летуни рішили зігнорувати пересторогу, що перелет з Токіо до Мидвей треба уважати дійсним самогубством. Мидвей є так невеличка місцевість серед Тихого океану, що її ледви можна буде достерегти підчас перелету.

ЗАМОРДУВАННЯ ІТАЛІЙСЬКОГО ВІЦЕКОНЗУЛЯ У ПАРИЖІ.

УБИЙНИК Є ІТАЛИЦЕМ АНТИФАШИСТОМ.

ПАРИЖ, 12. серпня. — Незвісний по імени чоловік застрілив тут італійського віцеконзуля, графа Карла Нардіні. Вбийник прийшов до конзуляту з протестом проти відмовлення пашпорту його жінці на взїзд до Італії. Коли йому сказано, що се виключно залежить від італійського міністерства внутрішних справ, зажадав побачення з віцеконзулем і ввійшов до його кімнати двома вистрілами з револьвера положив його трупом.

Арештований мало-що не застрілив поліцая, що його зловив. При арештованім найдено пашпорт, однак з затертою датою й назвиском. Убийник не хотів подати свого назвиска, однак загально думають, що він є Італійцем, ворогом фашистського режіму, від якого мусів богато витерпіти.

ПРИ ВИБОРАХ В ЮГОСЛАВІЇ ПОБІДИЛИ ДЕМОКРАТИ.

РАДИКАЛИ И АНТИСЕРБСЬКІ ПРОВІДНИКИ ПОТЕРПІЛИ ПОРАЗКУ.

БІЛГОРОД, 12. серпня. — Вибори до сербського парляменту (Скупщини) закінчилися побідою демократів. Радикальна партія, якої провідником був покійний Пасіч, а також хорватська селянська партія Радіча, потерпіли поразку. Побіда демократів скріпить теперішне центральне правительство й причиниться до заведення більше демократичної управи краю. При сих виборах вибрано до скупщини перший раз представників югославянських меншостей, німецьких і угорських послів. Демократи вели виборчу кампанію, виступаючи головно проти курупції й надуживання власти людьми, що занимають висші становища.

СІОНІСТИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ БОЛЬШЕВИКАМИ.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗВІЛЬНЕННЯ З ТЮРЕМ ЖИДІВ-СІОНІСТІВ.

БАЗИЛЕЯ, Швайцарія, 12. вересня. — Пятнайцятий Сіоністичний Конґрес, що саме закінчив тут свої наради, приняв резолюцію з протестом проти нелюдського переслідування сіоністичного руху у Совітськім Союзі. Конґрес домагається також від совітського правительства звільнення арештованих сіоністів і припинення дальшого переслідування сіоністичного руху.

Буджет світової сіоністичної орґанізації має виносити у протязі слідуючих двох літ 632,000 фунтів стерлінгів ($3,160,-000), кожного року.

УКРАЇНСЬКА МОВА В ГІМНАЗІЯХ НА ВОЛИНІ.

ЛЬВІВ, 26. серпня. — Управа волинської шкільної округи у Рівнім видала розпорядок на підставі обіжника міністерства освіти, що на всій території воєвідства заводить навчання української мови в державних польських гімназіях. В році 1927-8 пічнеться се обовязкове навчання в перших трох клясах тричі тижкево, згодом щороку в одній висшій клясі.

НУРЦІ ДОБУЛИ ПЕРШУ ЗОЛОТУ МОНЕТУ.

ШУКАЮТЬ ЗА $2.500,000, ЗАТОПЛЕНИМИ В ЧАСІ ВІЙНИ.

СЕВАСТОПОЛЬ, Крим. — Японські нурці, що шукають за пів міліоном стерлінгів фунтів ($2.500,00), які находилися на британськім кружляку „Блек Принц", найшли першу золоту монету. На монеті находиться напис в анґлійській мові „Юрій IV", і дата „1821".

Монету знайдено по видобуттю двайцять тон каміння з кружляка, що пійшов на дно в часі Кримської Війни у Балаклайськім Заливі.

ДІТОЧИЙ ПАРАЛІЖ ШИРИТЬСЯ В РУМУНІЇ Й УГОРЩИНІ.

ПОБОЮЮТЬСЯ ЗА ЖИТТЯ РУМУНСЬКОГО КОРОЛЯ-ДИТИНИ.

БУДАПЕШТ, 12. вересня. — В Угорщині й Румунії вибухла епідемія діточого паралїжу. У самім Букарешті, столиці Румунії занедужало на сю недугу 300 дітей, з чого померло вже 150. Ся недуга поширюється по усіх пограничних містах Угорщини й Румунії. Румунське населення побоюється о життє свого короля-дитини, бо на згадану недугу занепадають усі діти в Букарешті. Австрійське правительство вислало спеціяльну медичну комісію з Відня до навіщених сею епідемією околиць.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РАТУЙМО

Вся американська преса подала вісти про страшну повінь, що навістила наш рідний край, Галичину. А тепер надійшла до Обеднання телеграма з краю, в якій нас повідомляють, що вся майже Галичина заллята водами. Води Сяну, Дністра, Прута та Черемошу позривали всі мости та позаливали сотки сіл, по яких сліду не стало. Тисячі людей згинуло в розбурханих филях, а сотки тисяч остало без даху і притулку, бо води не тільки знищили все, що остало на полях, але понесли з собою хати, худобу і весь доробок нашого селянина. Потерпіли ті, що живуть в горах на Гуцульщині і на Зеленій Верховині як і ті, що живуть на Покуттю чи Поділлю. Катастрофа загальна, яка по побіжнім тільки обчисленню виносить десятки мілionів золотих.

По всіх воєнних злиднях, по грабунках диких Чеченців і Мадярів, по австрійських і німецьких реквізиціях, перейшов ще наш нарід і Голгофту українсько-польської війни. А тепер знова забирає йому вода те, що осталося захованим перед польськими грабунками, данинами і конфіскатами. Голод і крайна нужда станули тепер перед сотками тисяч наших братів селян. А того рода катастрофа страшна не тільки тим, що несе зі собою голодову смерть, але загрожує ще й тим, що при живих остали, які на повени матеріяльно не потерпіли. Бо з тою страшною катастрофою йдуть в парі ще й тяжкі хороби. Люде, позбавлені хліба, даху над головою і одежі, змушені жити в таких санітарних умовинах, які мусять нанести на край пошести, від яких буде гинути й та частина людности, що не діткнена катастрофою повени. Ми були тут в Америці свідками такої власне катастрофи і бачили, які великі зусилля докладала ціла нація, щоби ратувати потерпівших перед голодовою смертю, а цілий край перед пошестями, особливо перед холерою, яка є невідступним товаришем того рода нещасть. Для нас, Українців, те нещасте страшне ще й з иншого боку. В Польщі готові польські старости використати ту катастрофу на те, щоби зломити наш нарід в його опозиції до польської державности. І коли уряд буде давати яку допомогу, то буде давати її головно таким селам, що згодяться на польську школу в себе чи на польського війта, і т. п. З огляду на те все, а головно з чисто людського обовязку, мусимо ми поспішити негайно з помочю рідній землі. Наша рідня там або вже стоїть перед голодовою смертю, або стоятиме. Тому хоч як ми самі обтяжені, хоч як нам самим тяжко, даймо поміч. Від неї не тільки не може, але й не сміє відмовитися ніхто, ніякий Українець, який вважає себе людиною.

ЗА ОБЕҐНАННЄ УКР. ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:
С. Ядловський, заст. предс. **Др. Л. Мишуга**, секр.

ТЕСТАМЕНТ ЦАРЯ ПЕТРА ПЕРШОГО.

Останніми часами европейська преса все більше уваги присвячує московському імперіялізмови. Особливо питанням цим цікавляться англійські публіцисти та політики, бо Анґлії найбільше доводитьея безпосередньо спотикатися з російським імперіялізмом в минулому, а також і в сучасному. Коли большевики прийшли до влади, то між иншим гаслом їх було також гасло: „Геть імперіялізм". Але відразу напали на землі тих народів, що раніще входили в склад Росії. Жертвою шляху модерного імперіялізму Московщини, підфарбованого комунізмом й інтернаціоналізмом, в першу чергу впала Україна, а за нею Грузія та инші народи. Лише при допомозі держав антанти в тяжкій крівавій боротьбі пощастилося кільком народам створити свої держави, здійснити проголошене большевиками „самоопределеніє вплоть до отделенія".

Цікавить европейську публіцистику те, що большевицький уряд, коли він став урядом Росії, не зважаючи на свої гасла, протилежсі бувшій монархії, зовсім не розходиться з царським урядом у своїй міжнародній політиці та веде її по лінії імперіялізму.

У звязку з цим Б. Дж. Де Монтґомері у своїй книзі „Ісшюс оф Юропієн Стейтсманшіп" публікує тестамент московського царя Петра Першого. Цей тестамент, говорить він, був уперше надрукований у французькій пресі в 1812 році, а потім удруге в 1836. Тепер документ цей забутий, але його треба відновити, щоби зрозуміти, що від царя Петра ї до останнього дня імперіялістична політика Росії проводиться послідовно й пляново. Навіть сучасні большевики поступають так саме, як заповідав цар Петро. Навіть колиб цей тестамент був кимсь вигаданий по смерти Петра, то й тоді він має велику вартість, бо знаменито характеризує російську міжнародню політику.

Артикул перший заповідає необхідність тримати російський нарід в стані вічної війни, щоби жовніри були завжди добре підготовані до служби.

До цього треба зазначити, що Росія за останні 200 років була 180 років в стані війни, коли не зовсішньої то внутрішньої. На одне покорення Кавказу пішло більше 50 років. Ця точка заповіту блискуче виконана не лише царями російськими, але також і большевиками, які до останнього дня галасують про війну.

Артикул третій говорить про необхідність Росії завжди брати участь в ріжних европейських переговорах та договорах, якої натури вони не булиб, а особливо з Німеччиною, яка є найблизшою сусідкою, що для Росії має виключний інтерес. Мабуть не треба пояснювати, що так воно увесь час було, аж до Великої Війни, так воно стало й тепер при большевиках.

Артикули четвертий та пятий подають вказівки, як знищити польське королівство, а також обезсилити Швецію та посіяти між Швецією та Данією ворожнечу. Саме таким шляхом увесь час провадилася російська політика до большевиків включно.

Артикул шестий та семий говорить про те, як тіснійше звязатися з Німеччиною та Анґлією. В першім випадку радить женитися наслідним князям з принцесами німецькими, щоби тісно звязати два царські роди. В другому випадку шукати торговельного співділання з Анґлією з огляду на її сильну фльоту, яка в Росії тільки що народжувалася.

Артикул восьмий важний для України, бо в нім говориться, що російське правительство безоглядно повинсо стреміти до закріплення російського панування на Чорному та Балтійському морю, а тому до знищення української державности.

Найбільше цікавий для сучасного й передвоєнного імперіялізму Росії є девятий артикул тестаменту, в котрім говориться про необхідність звернути всю свою увагу на опанування Константинополем, як ключем до Індії, бо хто буде нею володіти той буде світовим геґемоном. Особливо Росія може стати таким, бо вона володіє більшою частиною Европи.

Артикули 10, 11, 12, 13 говорять про те, як Росія повинна провадити свою політику, щоби сприятелюватися з Австрією та Францією. Спровокувати Австрію до викинення Турків з Европи, щоби потім оголосити невтралітет Константинополя, який згодом легко захопить Росія.

Коли Австрії не вдалося спровокувати на викинення Турків з Европи, то сама Росія взялася за цю роботу й цілим рядом війн дійсно перла Турків на самий краєчок Европи, але Константинополя не осягнула, хоч була у самих воріт його.

Тут же звертається увагу на те, що православну церкву треба зробити державною зброєю, щоби при її допомозі викликати симпатії в инших православних, яких потім легче прибрати до рук.

Нарешті останній, 14-тий артикул говорить про те, що коли Росія досягне своєї мети на берегах Балтійського й Чорного моря, а також на Близькому Сході, вона мусить запропонувати Австрії та Франції розділити поміж собою панування над усім світом. Колиж ті держави не погодяться, то користуючись страшною силою великої російської держави напасти на них зі суші й з моря Середземного та Атлянтійського океану й покорити. Тоді, мовляв, Росія стане паном всього світу, почутно знищивши Німеччину та Анґлію.

Такі фантастичні мрії вкладаються в заповіт царя Петра, який він закінчує такими словами: „Цим шляхом вся Европа може й повинна бути підбита під російське ярмо".

Кажемо, мрія й фантазія, але коли придивитися до всієї російської політики, до того месіянства російського народа „богоносця", яке проповідують Москвини, придивитися до всіх гадок створити з Москви третій Рим, або до політики останнього Третього Інтернаціоналу большевиків, то доведеться згодитися з тим, що поневолення всеї Европи, а то і всього світу Росією, дійсно з часів царя Петра стало манією московського народа, а манія се тяжка недуга; хто від неї не лічиться, часто гине.

Страшно впасти у кайдани,
Умирать в неволі;
А ще гірше — спати, спати
І спати на волі,
І заснути на вік-віки
І сліду не кинуть
Ніякого! однаково —
Чи жив, чи загинув...

Т. Шевченко.

АРАБСЬКІ ПРИПОВІДКИ.

Людина, це міст, по якому проходить усе — і добро й зло!

Яка душа, — такий язик.

Хочеш гасити огонь — будь приготований на те, що попечешся.

Шукай поради не у вченого, але у такого, що має життєвий досвід.

Роса не наповнить порожної керниці.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ.

(За місяць серпень 1927)

ПРИХІД:

1) З перенесення з попереднего місяця		$168.65
2) Прихід в серпни		838.82
Разом		$1007.47

РОЗХІД:

а) ВИСИЛКА ДО КРАЮ:		
1) Інваліди	$400.00	
(Дім Укр. Інвалідів $300, а на допомогу інвалідам $100).		
2) Потерпівшим від повени	150.00	
3) Народний Дім в Ярославі	67.00	
4) Революційний Фонд	50.00	
5) „Просвіта" у Львові	50.00	
6) Політичні вязні	50.00	
7) Письменникам	30.00	
8) Народний Дім в Холмі	25.00	
9) Ользі Кобилянській	25.00	
10) Кошта писем і висилки	9.50	$856.50
б) Удержаннє канцелярії		25.00
в) Кошта дороги		12.00
Разом		$893.50

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Прохід в серпни 1927	$1007.47
Розхід	893.50
Остає вкасі Обєднання з кінцем серпня 1927	$113.97

Обєднанне Укр. Орґанізацій в Америці.

ПОЗІР, ЧИТАЧІ!

Два рази дає той, що скоро дає. Не відкладайте на колись, на пізнійше. Колись може буде за пізно. Зложіть жертву на будову Сиротинця-Захисту У. Н. Союза і вишліть її на низше подану адресу:

Випишіть слідуючі інформації:

....
Імя і назвиско жертводавця.

....
Число дому і улиця. Місцевість.

U. N. ASS'N. ORPHANAGE, P. O. BOX 76, JERSEY CITY, N, J,

Галактіон Чіпка.

З МОЄЇ ФІЛЬМИ.

Огірковий сезон і його вплив на фейлетоніста. — Лет через океан в часі доконанім, будучім і небудучім. — Революція у Відні і жіноче серце. — Правопис обовязуючий, але недозволений. — „Нове життя". — Курокі і Кепура. — Вибори до громад і досмертний, а милозвучний титул.

Заки перейду до справ загально світових, загально українських, загально польських, чи загально галицьких, мушу перше розказати загально про себе.

Огірковий сезон буває не тільки на торговиці чи в статейних журналістів, але й у фейлетоністів. Появляється він тоді, коли зникають з міста найкращі жінки, коли в каламарах журналістів висихає вода, а голови стають залізками до прасування. Тоді фейлетоніст мусить також час до часу виїхати „на село", де жінки дають теми, а ріки воду до писання.

На нещастя, дуже часто огірковий сезон приносить велику скількість подій в світі, в краю і в місті, яких не можна проминути без уваги хоч би тільки у фейлетоні.

Власне ті великі події заставили мене вернутися чим скорше у Львів і списати їх, щоб не пропали марно, як цьогорічні огірки по львівських огородах.

Загально світові події — це перелети через Атлянтик: Ліндберга, Чемберліна і Бирда. Ліндберг перелетів, заробив і вернув кораблем назад. Бирд перелетів, трохи впав, нічого не заробив, але не тратить надії. Та найгірше вийшов Чемберлін. Він звязався з жидом Левіном і не міг від нього відвязатися. Хоч перелетів океан, хоч залетів аж під Берлін, стратив властиво на тім цілім інтересі, бо Левін запевняє, що Чемберлін без нього був би нічого не втяв. Адже то він — Левін — летів, а Чемберлін тільки кермував літаком. Жид грозить тепер, що як Чемберлін не впокриться, то він сам верне до Америки... кораблем.

Підбадьорені Американцями Европейці і собі задумують перелітати океан. З Німеччини вибирається туди якась жінка, але покищо тільки страшить. Може це й лет тільки на те, щоби чоловік купив новий капелюх, а може вона така погана, як тенісістка Зузанна Ленґлен і хоче в той спосіб вийти заміж.

З Польщі теж мають охоту деякі летуни попробувати щастя. Вони добре спекулюють: возьмуть певно літака з фабрики „Пляге-Ляськевіч" і при першій невдачі звалять вину на нездалі апарати. Страху, щоби летуни потопилися в морі, — нема, бо прецінь коло Варшави жаден океан не випливає.

Другою подією світового значіння це революція у Відні. Подія ця світова більше з погляду большевиків, бо від неї, думали вони, загориться, сильно замокла останніми часами, змуршавіла Европа. Та запалися тимчасово тільки... будинок віденського суду, а віденське жіноцтво запалало ненавистю до буржуазної поліції. Воно, щоб дати доказ своїм ніжним інстинктам, потруїло багато бідних вояків, офіруючи їм сніданок. Нема то як жіноче серце XX. століття!...

Після загально світових подій не можуть не прийти загально українські. Воно справедливе не тільки тому, що Українців є 40 міліонів з чимсь. Те „з чимсь" ріжно обчисляється, хоч не має ніякого впливу на політику — чого доказом ріжні самостійности, окупації і прилучення.

Але мають Українці Академію Наук і вона покінчила недавно правописну конференцію. Конференція вдалась надзвичайно і рішення Академії мало що не стали обовязуючими. Але комуністичний хусит Річицький написав статтю у „Вістях" і справа пішла до коша, чи там до комісії.

Річицький зовсім правильно підмітив, що заведення двох нових букв у нашій азбуці може мати шкідливі наслідки для здобутків революції Може помітно змаліти вплив на село, на його психіку і т. п. Одним словом, дві нові букви можуть бути причиною контрреволюції і мрій про самостійність.

Галичина посилала на конференцію своїх делеґатів, відомих з праць на полі українського правопису і визначних мовознавців. Вирішені питання, як я вже згадував, пішли до коша, але ми багато дечого довідалися „про наростаюче нове життя".

Отже: большевики не відбирають камениць домовласникам, а навпаки. Дальше: Уряд при допомозі складок побудував одну каменицю в Харкові, відому вже в цілім світі з того, що „має вісім поверхів і являється першим українським хмародером".

Вкінці: „Дніпрельстан". — Це прекрасне, просте і зрозуміле слівце означає таку благодать для України, що серце з радощів тріскає. А щоб воно часом не трісло, „Дніпрельстан" будується поволі і за пятьдесять літ буде готовий.

Отсе зі справ загально українських. Перейдемо до справ загально польських.

Курокі і Кепура! — Перший ґеніяльний голодомор з японським назвиском, другий ґеніяльний „рекляміст" із тенорoвим голосом.

Щодо Курокого. Він видержав кількість там днів без їди і пиття, даючи себе оглядати за гроші.

Щодо Кепури. Він видержав кількось там днів без реклями, але вкінці сам взявся за неї і то так, що аж польським ґазетам було за багато.

Курокі і Кепура обидва Поляки. Перший, здається, кревняк японського ґенерала, який, як відомо, звався Куроцкі. Другий, ліричний Карузо з Лодзі, який проїхавши реклямою Европу, завитав і поза її границі — до Львова. Львів був обома земляками рівно захоплений. Перший відїхав собі потихо, заробивши гроші, другий відїхав голосно, заробивши крім грошей славу найбільшого „реклямiста" між співаками і найбільшого співака між реклямістами.

Що той Кепура не виробляв!... Казав себе фотографувати на сцені, за сценою, під сценою і поза сценою. Купував цвіти і роздавав публиці, а вкінці сів на авто (власне і таке славне як він сам!) та роздавав по вулицях автоґрафи. Підчас тої поїздки весь час наняті павпри били браво. А якийсь старший пан сказав до мене:

— Popatrz się, pan co za skandal: Widzę, że pan polak, to panu powiem! Gdzież by coś podobnego zrobił Hołyński?!...

Я зробив сумну міну, хоч радувався в серці і хоч сцена була страшенно весела. Хотілось мені разом з павпрами крикнути й собі: „Кеп гурра!" але здержав мене від цього старший пан, який руками обтирав рясні сльози.

Зі загально галицьких справ найбільше замітні громадські вибори. Пройшли вони після великої та солідної підготовки з нашого боку і, можна сказати, пройшли з успіхом. Там, де ми були в більшости, роблено компроміси, а де в меншости, там очевидно не можна було виграти. Радних припало на нас стільки, що по містах була просто посуха на кандидатів. Всі мої знакомі засідають нині в радах і мають досмертний титул. А я нещасний?!... Чому мене доля не занесла до Бродів, Нарвірної, чи іншого Куликова?!... Як гарно, як розкішно булоб тепер обертатися на звук заклику: „Пане раднику, пане раднику!!!"...

Одначе не дуже то так безпечно стати „радником", коли вступна стаття в „Новім Часі" каже (розстріленими грубими буквами): „Від дня закінчення виборів немає місця для компромісів". Значить: до дня виборів то ще-ще, але від дня виборів ані важся.

З ІСТОРІЇ РОЖІ.

Ніодин цвіт не відграє в історії культури народів такої важної ролі, як рожа, цариця цвітів.

Старогрецький переказ каже, що рожа повстала з каплі піни в тій хвилі, як Венера-Афродита вийшла з морських филь і на березі впала на землю. Перський поет **Фірдовсій** каже, що рожа повстала з каплі Магомеда, як він втер чоло з поту, коли станув перед Всевишнім. Инший **грецький переказ** каже, що корч рожі зродився з жалю Артеміди і сльоз Ероса. **Індійський переказ** каже, що бог богів Вішну найшов одну зі своїх жінок, Паґоду, у цвіті рожі. **Східний переказ** оповідає таке: Між містом Вефлеємом і церквою на цвітучому полі Фльорідусі мали раз спалити живцем на стосі дуже гарну дівчину, якій несправедливо закидали розпусту. Як костир уже горів, дівчина стала щиро просити Бога, аби поміг їй доказати свою невинність. Неустрашимо вийшла на костир. Огонь погас у ційже хвилі, а горіючі поліна перемінилися у кущі рожі, засіяні лискучим, палаючим цвітом.

Першу, незаперечену вістку про рожі маємо зперед 7.000 літ із гробів старинних **Чудів.** На кількох срібних монетах, які найдено попри инші прикраси і предмети, була зображена рожа. Кількасот літ пізніще пили **в Китаю** і дивне, що також **у Греції** чай із жовтавих листочків рожі.

Все в старину плекали рожу. Вона була цвітом краси і змислових розкошів. **Гомер** каже, що Перзефона зривала рожі і крокуси. Бога любови Ероса і ґрації та музи прикрашували Греки рожами — таксамо при народинах, смерти, при пирах і жертвах уживали рожі. На иншому місці говорить Гомер про рожаний олійок і про Еоса з рожаними пальцями (Еос — ранішня зірниця), **Геродот** оповідає навіть про рожі з шістнацятьма листочками з „садів царя Мідаса", а **Теофраст** уже в часах Олександра Великого написав працю про „Рожі і їх плекання".

Римляне (шляхта) за часів пізніщого цісарства довели рожі до незвичайного люксусу. Цісар **Нерон** спровадив на один пир рож із Олександрії (на нинішні гроші) на яких 30 тисяч долярів. Рожі ці злітали на учасників пиру наче сніг із під стелі. Таку саму штуку зробив римський цісар **Геліоґабаль.** Спеціяльними апаратами скинено так богато рожі, що деякі гості, які скоро не могли рятуватися втечею, вдушилися під тими цвітами.

Рожа сталася відзнакою ріжних товариств і орденів. Прапори двох правлячих в Анґлії суперників: **Lancaster** і **York** мали за відзнаки білу і червону рожу. З таким ідилічним прапором ведено криваві бої більше як трицять літ.

Поети всіх народів оспівували й оспівують рожу. В народніх піснях найкраще оспівували рожу Славяне. Найбільше рожі плекають Болгари. У них цілі поля засаджені рожами. Рожаний олійок то народній болгарський промисл.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАШЕ ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО.

Камінка Струмилова є колискою нашого театру, бо отсе якраз минає триста літ, як в цім місточку на торговиці відіграв перше представлення один монах. Він скористав з цего, що це був день ярмарку, коли у місті збирається доволі нашого селянства. Не бракувало тому глядачів на цім представленню, що було двомовне, пів українське і пів польське, бо монах зібрав вислови й поговірки одного й другого народу, й так зліпив це перше представлення.

Опісля збирались гуртки, так звані скоморохи, та давали по селах і по церквах представлення, головно з церковного життя.

Західна церква, то є римо-католицька, впровадила до своїх костелів ще далеко раньше того рода вистави, що представляли важніщі події зі святого письма старого і нового завіта.

Наша тодішна, православна церква запротестувала проти того рода представлень у своїх церквах, бо вважала, що не годиться з божого храму робити торговицю, бо нераз скоморохи голосили, що буде представлення з церковного життя, а давали з життя світського, так, що нераз можна було бачити в церкві з фляшкою в руці пяного мужика, граючого ролю.

Отце власне спричинило протест проти давання того рода вистав у церкві. Відтоді скоморохи давали представлення зі світського життя, та давали їх на церковних цвинтарях, на торговицях.

Постійний театр засновано у Львові, при Руській Бесіді, тепер Український Бесіді. Першим директором цего театру був Омелян Бачинський. Першою виставою цего театру була Маруся, яку написав Квітка. Минає якраз шістьдесять пять літ від того часу. Найсвітлішу добу мав наш театр під дирекцією Івана Біберовича, коли референтом театру був Евген Олесницький. Між артистами виступали тоді Осиповичева, Стечинський, Підвисецький з женою, як також молодий та ідейний артист Курбас. Мабуть його син Лесь Курбас працює тепер на Наддніпрянщині, як реформатор українського театру.

Про побутовщину.

З виїмком пес Винниченка в нас немає оригінального т. зв. европейського репертуару, наша драматична література дуже вбога; те, що нам дали перші а відтак другі драматурги — це все драми з життя народу, зі співами і танцями, так звана побутовщина, і наша критика, яка має змогу бачити у чужих театрах нові красші штуки, вже прямо лає нашу побутовщину, називає артистів „гопачками", та кричить: давайте нам красший репертуар, а коли не маєте оригінального, то давайте перекладений. Однак мимо цего всего, коли у нашому театрі грають безсмертного Гриця, то саля завжди переповнена, і то не лише нашими людьми, але й чужими. Чому це так? Я позволю собі навести вискази пана „П. Свій". Послухаймо, що він пише:

„Та ось чим пояснюю собі це явище: Театр має відтворювати життя на сцені—а відтворювати вірно, так, яким життя дійсно є. Перше за все задачею автора песи дати вірну картину життєвих конфліктів, а відтак задачею автора є свої ролі природно і вірно відограти.

„На тім полягає артизм, мистецтво. Закони чи правила драматургії ділять драматичну літературу на ріжні галузи, тому маємо: оперу, оперету, драму, трагедію, комедію і т. д. Кожний рід драми має свої характерні риси, і не вільно одного рода драми мішати з другими, це вже промах, якого драматичним авторам не вільно допускатися, бо це буде або неуцтво, або революція, коли такого промаху допуститься маловідомий або початкуючий автор; тоді до него прилипне епітет неук. Правда, є в нашій драмі богато сміття, яке безумовно треба викинути з репертуару, але не сміємо згірдливо говорити про наші побутові песи взагалі. Перші наші драматурги, як Котляревський, що написав „Наталку Полтавку" і Квітка („Сватання"), писали зі співами. Шевченко пише драму „Назар Стодоля" теж зі співами; новіщі драматурги, Кропивницький, Старицький, пишуть теж драми зі співами і танцями. Значиться, наші драматурги ломлять один за другим закони драматургії, а ломлять не тому, щоби вони не знали сего, але тому, що писали від душі, відтворяли життя таким, яким воно було. І якраз тому наші побутові песи мають успіх, бо глядач бачить на сцені не штучно натягнену „комедію", а дійсне життя. І тому наші побутові драми мають успіх в широких колах нашого суспільства, та через те нам не вільно зривати з побутовщиною.

„Під сю пору більше письменників як читачів. Автор пише з народнього життя, зі співами і танцями, і не числиться з мистецькою стороною драми, але розкладає собі драму так: тут має бути спів, там танець; коли в часі акції в даній дії прийде до того місця, де має бути спів, то валяй в уста дієвої особи: „ану, заспіваймо собі"! І тоді виходить таке, що особа, яка плакала і ломила руки з розпуки, у цю мить почине співати. Це і несмачне і неестетичне і глупе — і такі песи треба з репертуару усунути, та подібних їм не друкувати".

На подібну тему писав Коваленко в „Зорі", де читаємо ось-що. Вона (цеб-то українська драматургія) насмілилася ввести в драму співи, та танці, але хиба ми не бачимо справді те саме в життю? Хиба по наших селах не співають зранку до вечера, хиба в життю не перемішуються співи зі сльозами, жартами? Хиба Кропивницький зневажає закони, естетики тим, що в його драмах трагічна дія відбувається на загальному фоні людського життя, пісень, які на фоні української природи?

Чи не дужче ще вражає нас трагедія, коли ми бачимо її в контрастах пісень і сліз, добра і зла, поетичної височини духа і щоденної прози, або й гидоти? Та чи не близше, сказати правду, іде нам до серця й сама пісня, коли ми чуємо її в сих контрастах, в сій мішанині, ніж коли ми чуємо її в опері, де все пісні, самі пісні, чого в дійсности справді ніколи не буває?

Другим разом поговоримо зокрема про успіхи наших представлень в Америці, про костюми та характеризацію і режісерів.

В. Гасій, Трентон, Па.

ЯК БИЗНЕСМЕНИ СПОВНЯЮТЬ СВІЙ НАРОДНИЙ ОБОВЯЗОК.

В звязку з покликом п. Сурмача в справі допомоги будові Дому Українських Інвалідів у Львові з боку українських бизнесменів в Америці пересилаю $25 на ту ціль через Обєднання, а заразом як малий український бизнесмен з бічної вулиці (як це називає д. Безкоровайний) ч. 102 Іст 7. в Ню Йорку, здаю своє справоздание, з якого хай громадянство бачить, що сповняю свій народний обовязок.

За послідний рік жертвував я на Народний Дім в Тисьмениці $25, на Рідну Школу, політичних вязнів і друге $87, а тепер засилаю першу рату на Дім Інвалідів в квоті $25.

Всі, що заходять до мене за датками, знають, що я їм ніколи не відмовляю. А підношу це тепер тілки тому, що хочу боронити імени чесних українських бизнесменів, яких наше громадянство дуже часто не попирає, а до яких мають великі претенсії головно якраз ті, що самі ніколи нічим укр. бизнесмена не попруть. Колиб ми допомагали нашим бизнесменам, то я певен, що самі бизнесмени мусілиб з тим числитися, і не ходилоби о українського костумера. Тоді дійсно самі бизнесмени моглиб легко побудувати власним коштом Дім Укр. Інвалідам у Львові.

Я. Корнат, торговець біллям в Ню Йорку.

ЯК ТРЕБА СОБІ РАДИТИ.

Деякі наші громади не можуть дати собі ради з священиками, що попирають політику еп. Богачевського. А на це спосіб легкий, ось послухайте тілки:

В нашій громаді побирав попередний священик платню $150 в місяць. За теперішного пароха о. Жолдака рішила наша парохія в Микизракс, Па., усунути епископа з церковних пранпертів. Треба було заповісти три рази мітінг в церкві. Священик раз заповів, а по тім не хотів, бо дістав заказ від епископа. Не було иншої ради як предсідателеви парохії самому заповідати в церкві мітінг. Такий мітінг відбувся і всі парохіяни підписали виготовлене адвокатом письмо в справі виточення процесу епископови. Священик однаке зачав нам від того часу дещо микитити і відмовився від провадження офісових книг, заявляючи, що він має боса в Філадельфії і того має слухати. На це громада відповіла в той спосіб, що зійшлася на мітінг і знизила священикови пейду на $83.33 з тим, щоби решту доплатив парохови його бос. Діловодство веде тепер парохіяльний секретар.

Парохіянин.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БИНГЕМПТОН, НЮ ЙОРК.

Віче Закарпатських Українців.

Тут відбулося в неділю, дня 4. вересня на Литовській Гали велике віче Закарпатських Українців. Галя була набита битком. Зійшлися люде з цілої околиці. Було певно багато й гостей, які не походили зі Закарпаття.

Предсідатель отворив віче тим, що казав заспівати американський національний гимн, а відтак якусь другу пісню, не то гимн не то церковну пісню.

Сейчас потім став говорити головний бесідник віча. Наперед сказав він, що він дуже тішиться, що так богато зібралося народа. Своїх слухачів він усе сазивав братями Руснаками. Він каже, що віче скликано на те, щоби сказати людям, що вони за нація й „що ми знаємо". Казав він, що братя Руснаки не знають, з якої вони нації, бо їх угнітали Мадяри. Став оповідати, як їх угнітали Мадяри, і на доказ гнету навів передовсім два безправства: перше, мучили в мадярських школах; друге, забирали підчас війни дзвони з наших церков і ляли собі гармати. За дзвони бесідник богато довше й горячійше говорив, як за мадярщення дітей у школах.

Про те, як боролися „братя Руснаки" проти Мадярів, він не говорив. Він збув се коротко: каже, „братя Руснаки" не могли боротися, бо вони не мали провідників. Властиво всі провідники були зрадники, а тільки один священик став за наш нарід, але одного попа було за мало. Через те „братя Руснаки" й до нині не знають, з якого вони народа та яка в них застава (прапор).

Щоби зарадити сьому лихові, урядники в Соєдиненні мали недавно нараду над тим, як наших усіх братів Руснаків до купи злучити та рішити, якої вони нації та яка в них застава. Одні казали так, другі назали онтак, а треті ще інакше. Кождий своє говорив. Каже бесідник, що зіхалися завести згоду межи братями Руснаками, а межи собою згоди завести не могли.

Тепер бесідник каже, що він може всі ті питання вирішити. Він говорив, що наш прапор не може бути синьо-жовтий, бо ми не є Українці, бо Українці під Поляками й Німцями. Наш прапор, застава братів Руснаків, є ось така. І він тут витягнув російський прапор.

Зібрані люди приплеснули, що російський царський прапор се їх застава.

Михайло Гулячок.

АЛЕНТАВН, ПА.

Український День для Сиротинця У. Н. Союза.

Дня 3. вересня відбувся тут Український День на дохід Сиротинця-Приюта при українськім Народнім Союзі. День був гарний, і наші збирачі добре використали час. Зібрано понад двіста долярів, за що належиться подяка з одної сторони урядови міста, що віднісся прихильно до нашого діла, а з другого боку тим свідомим Українцям і Українкам, що доложили своєї праці й часу для успіху діла.

Справоздання зі збірки будуть подані пізніще.

Гр. Пидюк.

Люлька пакае.

— Вставайте тату, бо сусід вже молотить.

— Спи, синку, спи, то я люльку пакаю.

А. І. Купрін.

КАЗКА.

Десь там у девятому царстві жив цар і цариця. Мали вони дуже багато дітей. Стільки мали дітей, що як цар ділив своїм синам добро, для наймолодшого сина ніщо не осталося. Таки ніщо йому не припало, ані одяги, ані кінь, ані хата, ані слуга... ніщо... геть... Та як цар побачив, що скоро піде до Бога на правду, скликав він сини і каже їм:

— Любі діти, я, може бути, скоро помру тай тому хочу вибрати споміж вас наслідника... але найвідповіднішого... Знаєте, що на границі мого царства є великий-превеликий густий ліс. А серед ліса стоїть мармурова палата. Лише тяжко там дійти. Неодин пробував це зробити, але не вернувся. Пожерли їх дикі звірі, русалки їх залоскотали на смерть, закусили їх їдовиті змії. Але ви йдіть сміливо... Хай вас не здержує ані страх, ані мудрі ради, ані думка про безпеченство... Перед воротами мармурової палати побачите трьох львів, прикованих до ланцюхів: одному на ймення Завість, другому Злидні, третьому Сумнів. Льви з великим ревом нападуть на вас. Але ви йдіть рівно. В палаті, у срібній кімнаті, на золотім триніжку, обсипаним зорями, горить вічний вогонь. Тому наймите мої слова: хто на тім огні запалить свічник і з ним вернеться до дому, той буде наслідник цілого мого царства.

Ну, й гарно, пішли цареві сини в дорогу. Пішов і наймолодший царевич. Скільки його відмовляли дворяне: і молодий ти і слабий і хоровитий, як жеж ти їтимеш із старшими!

— Але він їм відповідає:

— Хочу й я бути у мармуровій палаті й на святім огні запалити свій свічник.

І пішов. Добре. Як було, так було, прийшли брати до ліса. Тоді говорили старші брати:

— І боїмося, і тяжко нам, і далеко через ліс іти. Підім наоколо, може бути найдемо иншу дорогу.

А наймолодший сказав:

— Ви, брати, як вам завгодно, але я йду рівно, бо иншої дороги через ліс нема.

Брати йому відповідають:

— Ти, видно, дурний Івась, з тобою ми не можемо говорити. Зїдять тебе у лісі дикі звірі, або з голоду здохнеш.

Гей! Іде наймолодший син, іде один день, два дні, три ні. А ліс усе густійший. Галуззя бє його по лиці, рве на ньому одяг, вовки виють за ним, а він таки іде. На деревах гойдаються залізно-волосі русалки і кличуть його до себе:

— Прийди до нас! Куди ти йдеш? Нема ніякої мармурової палати. Все те лише казка, дурна видумка й уява. Прийди до нас! Житимеш весело й безжурно, будемо розвеселювати тебе музикою і співати. Ходи до нас!

Але він не слухає, а йде все дальше й дальше. Вкінці впав йому кінь... А ліс усе густійший та густійший. На кожному кроці переходили яруги, глибокі долини, лісові гущавини... Опустили тили сили царевича... Звалився на холодну землю й вже думає, що прийшов йому кінець:

— Певно, — думає — що й нема ніякої мармурової палати. Краще було не йти сюди, а остатися при русалках. А тепер пропаду нізащо, тай нема нікого, щоби поховав мене...

Лише подумав це, нараз і не знаєш відкілля зявилася перед ним русалка у білих шатах як сніг і каже йому:

— Чому, царевичу, попадаєш у розпуку і журишся? Візьми мене за руку й ходи!

І як доторкнувся її руки, зараз запримітив, що йому полекшало, встав і пішов із гарною русалкою. А як дорогою ослабав і майже падав із змучення, русалка все кріпше стискає йому руку. І він одолівае змучення, кріпить душу й іде.

Пійшов царевич до палати. Не злякався львів: Сумніву, Злиднів і Зависти, що були на ланцюхах перед воротами, бо з ним була гарна русалка. Запалив святий огонь золотого престола, посианого зорями, і пустився з ним до дому своєї царівни. А як вертався з палати, лежали льви перед палатою як звичайні пси й лизали йому сліди за чобітьми, ліс розступився й отворив йому широку рівну дорогу, а гарна русалка перемінилася в царівну (її зачарувала одна лиха чарівниця) і ніколи вже не покинула царевича. А з инших братів, одні злякалися й задержалися посередині, а инші вернулися додому й ціле царство сміялося з них. А наймолодший царевич зі своєю гарною царівною жиє в усякому щастю й добрі.

Переклав М. Тр.

ЯК МИ ВИХОВУЄМО СВОЇХ ДІТЕЙ.

—о—

Вихованням дітей піклуються всі народи культурного світа з великою увагою та неабияким знанням. Чим нарід культурніший, тим більше й уважніще ставиться він до способів та метод виховання. І вкраїнський нарід виховує свою молодь, як розуміє і як уміє.

Народня пословиця: „Діток навчати, то камінь глодати" показує нам наглядно, що маси народні уважають виховання дітей дуже, а дуже важким ділом. Свої спостереження та завваги відносно кожного прояву в життю нарід висловлює короткими реченями, що то їх звемо приповідками, чи пословицями. І відносно виховничого питання нарід висказується такими приповідками: „Нагинай галузку, поки молода", „Чого Івась не навчився, того Іван ніколи не буде вміти", „Не кайся рано встати, а замолоду навчитися", „Дитяча душа — то віск; що забажаєш, те і виліпиш з неї", „Діти, — як старі!", „Щепа найкраще приймається на молодому гоні", і т. д., і т. д.

Як сказано: вчимо дітей, як розуміємо. Та чи всі ми вдоволені з наших діток? Погляньмо довкруги себе, а побачимо, що більшість родичів не вдоволена зі своїх дітей. Нарікаємо, що світ стає гіршим, діти пустіють, робляться злими, не шанують ані своїх родичів, ані посторонних людей, старших віком. Старі батьки і матері гірко плачуть, що діти не дають їм належного спокійного кутка і ложки страви, зневажають їх лихим словом, а дуже часто й побоями. І тут нарід знова збирає свій досвід та висказує його приповідками: „Одна мати погодує діток десять, а десятеро дітей не погодує одної матері", „Борони нас, Боже, від діточої ласки!" „Ой, хто матір зневажає, того Бог карає" і т. д.

Якже виховуємо ми своїх дітей, що приходиться нам на старі літа плакати? Видно, що виховуємо лихо, — без уміння. Погляньте на нашу пересічну матір селянку, чи робітницю, а навіть на деяку інтелігентку, а побачите, що вона виховує свою дитину не в любові, а в страху і злости. Ледве дитина приходить до свідомости, зачинає протягати рученята то по це, то по те, а вже наша мама зачинає навчати: „Най! — Не бери того, бо то кусь (що значить на мові дорослих людей — кусає), „Не йди там, бо там гав" (себто пес), „А сидиж тихо, бо дам тебе дідови" (жебракови). І коли тільки прийде до хати за милостинею дід чи баба, наша мама, давши яку-таку милостиню, питається прошака, чи має торбу. Звичайно прошаки вже знають о що ходить і показують свою жебрачу торбу, заявляють вже без питання, що в ту торбу забирають непослушних, пустих діток та топлять їх у ковбурі (у водній глибині), або дають циганам.

Діти лякаються прошаків, а коли підростуть, ненавидять їх усім серцем і тому прозивають і витають їх камінням по дорогах та цькують собаками.

„Не йди, Ганько, в город, бо там є „дика баба", — страшить мама дитину на те, щоб дитина не рвала огірків та не ломала кукурудзів, чи щоб не микала морков.

Перед дощем обзивається в городах ропуха: ра-ра-ра. „Що то, мамо, так кричить?", питається цікава дитина. Мама рада, що має нагоду пострашити свого пустуна, відповідає: „То, дитинко, „дика баба", не йди в кукурудзи, бо вона тебе зїсть".

Підрісши, діти переконуються, що кричить у городі ропуха, а не якась „дика баба", і проти тої ропухи звертають діти свою злість. „А, то ти „дика баба"? і давай мучити пожиточне і нічим нешкідливе бідне звірятко.

Лякаємо діток вовком, псом, дідом, „дикою бабою", доктором, жандармом, професором, потопельником, чортом, відьмою, опиром і всякими нечистими силами. Це перший і дуже важкий наш спосіб виховання. Коли він не вистарчає вже, бо діти по троха переконалися, що їх мами і тати „дурять", та роблять своє, приходить бук.

„Най, Петруню! Не бери того, бо мама буде бити", або „тато буде бити", або „Бозя буде бити". Биття дітей, це один із найзагальніщих наших способів виховання. Маємо на те приповідки: „Без бука нема науки!" „Святився бук", „Бук пан", „Нема то, як бук" і т. д.

Щож осягаємо биттям наших дітей? Буком виганяємо з діточої душі все людське і Боже, руйнуємо основи до любови, руйнуємо фундаменти доброго і благородного характеру, знижаємо дитину до звірини. Погляньте тільки на злосливі, нахмарені, заляканi, скриті личка нашої дітвори, гляньте на те, як вони мучать звірят і пташок, як бються між собою та лаються преріжними назвами, як кидають камінням та грудками за прохожими, як лазять у чужі городи і сади, як пакостять людям і звірятам, та запитайтеся самі себе: від чого ті діти такі лихі? Знайте! Це від того веселого нашого вкраїнського бука!

У культурних країнах навчають звірят до ріжних послуг і порядку — тресурою, себто менше-більше способом, який ми примінюємо до виховання діточок. Та в послідних часах прийшли розумні люди до переконання, що способом лагідним і людяної науки можна і в звірят осягнути богато більше, ніж бійкою і криком. І тепер тресують звірята новим способом, новою методою.

Український нарід, якому не служила доля, переживав цілі сотні літ у панщині, в кріпацтві. Нагаї, це був спосіб, яким приборкували пани всякі прояви народу до волі. Нагаї стали хлібом насущним нашого народу. З нагаями зжився бідний, приниженний нарід так, що нині, коли вже нема ані кріпосного права, ані панщини, нарід ще не може зрозуміти погубного впливу **нагайкової тресури** і вживає її як способу виховного: чоловік до жінки, господар до слуги, майстер до челядника, батько і мати до діточок, ба навіть „учителі" по школах — а то і приватно — до своїх учнів.

„Жінка небита, як коса неклепана", каже народня приповідка. І „клепають" чоловіки своїх жінок, не оглядаючися ані на безправство, якого допускаються на слабших від себе жінках, ані на Божий закон, який наказує любити. Жінка, яку били дома дитиною ще, та підлітком, а дорослою бе муж — думає, що вона так мусить бути і продовжує бійку на власних дітях. Не містяться в голові нашому братови чи сестрі, що дитину можна десять — сто разів успішніще навчити **добрим, лагідним словом,** коли воно **послідує доброму примірові.** Старинні Римляни висказалися на справу виховання так: „Слова побуджують (до діла), а приміри тягнуть" (розуміється до вчинків. Дуже часто спонукуємо діток до того, чого самі не робимо. „Говори правду" приказуємо дитині зі всею строгістю тоді, коли ми самі безліч разів говорили тій самій дитині неправду свідомо, чи несвідомо. „Не кради"! приказуємо дитині, коли піймаємо дитину на крадежі, самiж ми крадемо на очах дітей, думаючи, що „дурні" діти того не розуміють, не бачать. „Не кури"! приказує батько своєму підростаючому синкові, побиваючи його за лихий вчинок, а сам курить, і т. д., і т. д.

Одним словом: хочемо і бажаємо, щоб наші діти були добрими, ввічливими, лагідними погідними, веселими, правдомовними, слухняними — самiж ми чомусь-то можемо бути злими, злосливими, понурими, жорстокими, брехливими, злодійкуватими і злочинними та впертими. Приглядаючися своїм дітям, ми дуже часто дивуємося, відкіля наші діти набралися лихих норовів, не розбираючи притім себе самих і діточого окруження, яке впливає на душу дитини незамітно і непостережно.

Дитину виховує мати, батько, брати і сестри, домашна прислуга, товариші і товаришки забав діточих. Душа дитини це не машина, яку можна завести і пустити в одноманітний рух ручною чи иншою силою. Людською душею володіють враження із зовнішнього світа, які дістаються до душі людини через змисли (зір, слух, смак, нюх, чуття і свідомість життя) та впроваджують в рух думання. Треба тим, що виховують свої чи чужі діти, звертати бачну увагу на враження, які формують характер у дитини.

Наше лагідне і тепле поведення супроти дітей робить ділі дітей добрими, лагідними, веселими і щасливими. Такі діти — за незначними виїмками обтяженими атавістично нахилом до злого — будуть все мати співчуття не тільки супроти людей, але також і супроти звірят.

Не загуплюймо, не застрашуймо, не затовкаймо бійкою і лайкою наших діточок, а окружаймо їх щирою любовю і приятельською опікою та розсудним навчанням. — Мль. („Віра і Наука").

ПОДЯКА.

Я низше підписаний член У. Н. Союза, відділу 232, складаю сердечну подяку Головним Урядникам У. Н. Союза за уділення мені запомоги з „Фонду Запомогового". Также складаю сердечну подяку місцевим урядникам, що так дбають за свого члена й приходили мене відвідати у шпиталі й у моїм домі. Буду їм за то вдячний поки мого життя й буду старатися о збільшення членів У. Н. Союза й Брацтва св. о. Николая. Я отримав чек на $50 з Запомогового Фонду, які дуже мені придалися у тяжкім положенню.

Николай Хома, Донора, Па.

Чи є злодії в селі?

— Чи є у вас в селі злодії?

— Нема, паночку, але коби було що брати, то добрі люди й самі покрадуть.

НОРВЕЖСЬКА ЧЕМНІСТЬ.

—о—

Норвежець називає свого сусіда Шведа фальшивим і мальованим. Норвежець має приповідку: „Гладкий як угор як волося Шведа!" А Швед крутить носом на норвежські звичаї, бо вони виглядають йому незугарні, хлопські. Норвежця називає він „Норбагге" себто „Північний баран".

Але й серед братів подибається такі „підхлібні" слова. Та правдою є, що Норвежець не любить ніжної, витонченої шведської поведінки (товариських форм). В Швеції тон товариському життю аж до нинішнього дня надавала аристократія і двір. У Норвегії шляхту винищено в кровавих війнах за володіння дрібних королів у вчасних роках середновічних часів — решту шляхти винищила норвежська конституція під впливом французької революції тому сто літ. Тому й нині ще впадає в очі, що в Норвегії нема **вищої верстви,** яка щодо суспільної культури стояла би поперед народу. Знакомі, навіть із найліпших кругів, не знімають перед собою капелюха, коли стрінуться на дорозі. Навіть у добрім товаристві не є в звичаю цілувати жінку в руку. В Швеції вважалиб нечемністю, колиб хто до незнакомого говорив через „третю особу", зате братерське „ти" в Норвегії вельми поширене. Траплялося навіть таке, що селянські сини, які служили у війську щойно кілька тижнів, тикали королеві.

Всетаки ця країна має своєрідну питому **чемність.** Навіть дуже стару. Вона корениться у свобідній гордости норвежської селянської культури. Норвежські селяни, якого культурний рівень богато вищий як майже всіх инших селянських народів, має свої питомі звичаї чемности. Коли члени родини встають від обіду, то ніколи не забудуть, навіть найпростіщі селянин, — подякувати господарям за обід: „**Tak for maten**". Коли Норвежець з кимсь у гостині, то при пращанні дякують собі взаємно „за те, щоби разом", здибавшися — навіть після довгого часу — то витаються словами: „**Tak for sisst**", що значить: „Дякую за останній раз". На залізниці також пращаються, коли з ким почали розмову, дякують за розмову.

Коли Норвежець побачить, що знакомий його має нові чоботи або новий капелюх, то складає йому з цієї нагоди бажання. При кінці року дякує приятелям і знакомим за скінчений рік і складає бажання на новий. Коли в Норвегії **після довгої зими покажеться перші сонце,** то Норвежець складає бажання всім знакомим з нагоди сходу сонця. Коли господиня сама подасть гостеві каву, як він іще лежить у ліжку, то це вважається великим відзначенням. На Різдво служба і дочки зазнають однакової пошани. На селі вивішують фану в честь гостя, або коли знакомий святкує якесь свято. Коли хтось умре, то всі знакомі опускають прапори до половини машту. Після похоронів прапори висять іще якийсь час — „бо його душа відійшла до вічности".

Коли в трамваю кондуктор подає подорожному білет, то каже: „Пятнайцять ерів, дякую". Коли хтось жадає якогось числа телефону, то каже приміром: „35—18, дякую!" Отже дякують уже наперед, хоч ще не знають, чи просьбу їх сповнять.

Ніхто, навіть звичайний „простий чоловік" не приймає нічого не подякувавши. Навіть на морі ні, навіть коли є схвильований підчас страшної бурі, не забуде норвежський моряк сказати „дякую" коли пр. хтось подає руку. А це богато значить, бо взагалі всюди моряки не є дуже ніжні народні представники.

Хоч отже — міряючи інтернаціональними чемностями — Норвежець не вийде дуже добре, то всетаки його прикметою є стародавня чемність.

ЧУЖИННИЙ ТЕАТР В ЯПОНІЇ.

Великі сцени класичних театрів у Токіо, що відповідають усім вимаганням японського театру, не надаються для чужинних пес. Щоби дати в Японії песу: російську, французьку, англійську, німецьку, скандинавську і т. д., треба було спеціяльної сцени. Такий театр істнує в Японії від 1924. року. Є то малий театр Цукіджі, оснований графом Йоші Гіхіката і Каору Осана, творця незалежного японського театру зперед 20 літ.

Театр цей є в головній дільниці Токіо, недалеко інших театрів. Сцена має всі найновіщі уладження й технічні улїпшення та дуже богато декорацій. Три знавці чужих мов і літератур: Такагаші (латинських), Кітамура (англосаських) і Тонода (славянських) переклали і виставили за три роки кл 55 пес, м. і.: Шекспіра, Ібсена, Стріндберга, Ромен Роляна, Метерлінка, Гавптмана, Ведекінда, Пірандела, а передовсім **Гоголя,** Чехова, Толстого і Горкого.

Трупа театру Цукіджі складається з артистів високої мистецької культури. Це одинокий театр, в якому є й артистки, бо в Японії, як з рештою в цілім Сході, в ролях жінок виступають усе мужчини. Гарні артистки Цукіджі це також майже одинокі Японки, що зодягаються по західньому.

Щодо гри акторів, то вона цікава хоч-би тим, що пізнаємо з неї по части звичаї і характер Японців. Японець зовсім інакше висловлює свої враження ніж ми. Японець давби доказ злого виховання і великої непристойности, колиб прим. сказав отверто, що любить, колиб виявив своє терпіння або розпуку. Найзвичайніща чемність вимагає, щоби не виявляв сердитости, злого гумору або антипатії.

Глядач мусить вичитати пристрасть з лиця актора, бо актор не може висловити її словами. Тож можна собі уявити, з якими трудностями мусять боротися актори театру Цукіджі, щоби грати песи зовсім чужі японському духові. Звичайно вивязуються добре з цих трудностей, але не все. Прим. у сценах, що вимагають замаскованого зворушення, видно звичайно пересаду, таксамо рухи, що висловлюють ніжність є неприродні. Бо такі рухи не є знані в Японії. В Японії ніхто не цілується, мущина не обіймає в стані жінки (принаймнім публично) ані також не покладе Японець руки на рамени навіть найліпшого приятеля. Але до вечеру перед шлюбом наречені вдоволяються глибокими поклонами. Публика театру складається переважно з письменників, артистів, учеників (тих найбільше) і простолюдя.

ТРИ ТИСЯЧІ ЛІТ ВЯЗНИЦІ.

В Суботиці (в Югославії) заарештовано 300 приклонників т. зв. назаренської церкви. Ті члени присягають, що ніколи не візьмуть до руки зброї, яка, згідно з їх наукою, є причиною всього зла. Початки секти датуються ще від 1825 року. В Югославії є нині більше як 2,000 прихильників тої секти, а з них триста є у військовому віці. В 1924 році обвинувачено 300 назаренців і поставлено перед воєнний суд, зате що не хотіли взяти зброї до руки. Всіх засуджено на високі кари, що счислені разом давали 3,000 літ. Але тоді було перед виборами, тому радикальні політики використували цю справу для виб. агітації. Одному з послів вдалося довести до того, що арештованих випущено на волю. Минули три роки, знову нові вибори недалеко і знову в Суботиці арештовано кількасот назаренців, тому, що противилися взяти зброю, стоючи в ряді. Зате, згідно з 47. §. грозить їм висока кара. Тепер цікаве, чи знову інтервенова тим якийсь посол задля звільнення арештованих.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

—о—